

Lietuvos meno kūrėjų asociacija

John Keats

2014-02-07

ŽURNALAS: LITERATŪRA IR MENAS

TEMA: Vertimai

AUTORIUS: Kornelijus Platelis, John Keats

DATA: 2014-02

Šių **Johno Keatso** (1798 10 31–1821 02 23) odžių vertimus kadaise buvau paskelbęs almanache „Veidai“. Dabar užėjo noras juos dar pakrapštinėti, juo labiau kad angliškas penkiapėdis rimuotas jambas, kurį užsimoji taip pat penkiapėdžiu išversti lietuviškai, teikia neribotų tiek formos, tiek prasmių pasirinkimo galimybių. Taisinėdamas stengiausi patikslinti prasmes, nors verčiant griežta forma jos visada lieka ganėtinai lygiagrečios. Toks darbas pabaigos neturi. Kai nusprendi nustoti zulinti tekstą, tai viso labo tebūna kompromisas su tavo paties sąžine ir literatūriniu skoniu. Nekvestionavau savo anuometinio formos pasirinkimo: griežtas jambas su ritmingai besikaitančiais vyriškais ir moteriškais rimais (originale – vyriški su kai kur pasitaikančiais moteriškais). Nesiryžau įterpti triskiemenių pėdų ar pradėti eilutę kirčiuotu skiemeniu, šitaip prie angliško jambo pratindamas lietuvišką ausį. Kalbos prigimtis ir poetinė tradicija vienaip leidžia elgtis autoriui, kitaip vertėjui. Griežta forma pagal savą poetinę tradiciją šiek tiek kompensuoja patirčių ir tradicijų skirtumus.

Vertėjas

Kornelijaus Platelio nuotrauka

Odė lakštingalai

I

Man slegia širdį užmarštis niūri
Ir protą baigia miegas nugalėti
It stiklas drumsto opijaus, kurį
Išgėriau ką tik ir grimztu į Letą.
Tai ne pavydas protą man apniuko,
O laimė alpti tavo džiugesy,
Driade, balsą dievišką girdėti,
Kai laukymių ir bukų

Šešėlių melodingam skambesį
Lengvai ir svaigiai vasarą išgiedi.

II

It gurkšnis brangvynio vésaus, giliam
Rūsy ilgai gulėjusio, jis kvepia
Dainom Provanso, šokiais ir gėlėm,
Džiaugsmu, kurį įrudę kūnai slepia!
Kaip saulėj spindinti taurė kaitri,
Pilna to tikro, rausvo Hipokrenės
Vandens, kurs blyksi perlais ant kraštų,
Sudilgsi gomury...
Geriu jį ir pasaulio nepažinęs
Su tavimi blausioj tankmėj dingstu -

III

Ak, ištirpstu, toli, beveik pamiršęs,
Ko suokdama tarp lapų nežinai,
Silpnumo, karštinės, iš mūsų irštvų
Irzlių dejonių sklindančių liūdnei;
Čia dienos seniems kretantiems vos slenka,
Jaunuoliai blyškūs miršta per anksti;
Čia mąstymas vien liūdesiu išvirsta
Ir neviltim užanka;
Čia grožio akys gęsta, ir skaisti
Mūs meilė, vos užgimus, skuba mirti.

IV

Šalin! šalin! Ne Bakcho vežimu
Su lūšim pas tave aš atsibelsiu,
O ant poezijos sparnų neregimų,
Nors bukas protas painioja ir delsia:
Vėl su tavim! Švelni naktis, aukštai
Mėnulio deivė savo karalystėj
Žvaigždėtų fėjų būrio apsupta
Nors čia tamsu, tiktai
Srovelės blankios iš dangaus nutįsta
Vingriais takais pro atžalas tirštas.

V

Beveik neįžiūriu žiedų po kojom,
Nei tų, kur slepia raizginys klaidus
Šakų, ir kvepiančioj tamsoj spėlioju,
Kas paskleidė svaigius aromatus -
Žolė, brūzgynai, vaismedis laukinis,
Erškėtis, gudobelė, ar šalia -

Našlaitė, greitai vystanti tarp lapų,
 Pilna gegužio vyno
 Dukra jo – rožė su aureole
 Vabzdžių, kurie jos rasą geria kvapią.

VI

Klausausi temstant; vis dažniau jaučiau
 Beveik įsimylėjęs lengvą mirtį,
 Švelniais vardais ją vadinau, prašiau
 Leist man ore atodūsiu ištirpti;
 Dabar kaip niekad mirti prabangu,
 Be skausmo nerti į gelmes juodžiausias,
 Kai šitokioj ekstazėj į erdves
 Tu liejiesi!.. Tegu
 Dar skamba rekviem, kol mano klausą
 Atskirs sunki velėna nuo tavęs.

VII

O tau nelemta žūti, nemarioji,
 Tavęs netrypia kartos alkanų,
 Valdovų, klounų širdis juk viliojo
 Taip pat šis balsas skambesiu švelniu:
 Ir ta pati giesmė, ramino, gėrės
 Į Rutos širdį, svetimų laukų
 Kai sausą žemę ašaromis laistė;
 Ir ta pati atvėrė
 Užburtus langus virš šiurpių bangų,
 Kur plaka šalį pasakų apleistą.

VIII

Apleistą! Skamba ausyse varpu
 Ir į vienatvę vėl sugrįžti šaukia.
 Sudie! Kerai, o elfe, įstabių
 Apgaulių ne tokie tvirti, kaip laukiau.
 Sudie, sudie! Graudi tava giesmė
 Nutolsta pievom, virš bežadžio raisto,
 Po to aukštyn šlaitu, ir vėl, – girdžiu, –
 Jau slėny kitame:
 Vaizduotė tai ar sapnas buvo keistas?
 Nuskrido ji. Miegu aš ar budžiu?

Odė graikiškai vazai

I

O nelytėta nuotaka rimties,
 Augintine tylos ir lėto laiko,

Silvano daine, atvaizdai būtis
 Tavy tvariau nei eilėse mūs laikos:
 Ir kokios sakmės juosia tau klubus –
 Žmonių mirtingų ar dievų pamėklės –
 Iš Tempo, iš Arkadijos, kas tai –
 Dievai ar žmonės? Greitakojės bėglės,
 Aršių vijikų geismas priekabus?
 Būgneliai, fleitos, įkvėpti veidai?

II

Girdėtos dainos mielos, bet kurių
 Negirdim – dar mielesnės; švelnios fleitos,
 Skambėkite ne ausiai, o tauriu
 Begarsiu aidu, sieloje kur sklaidos:
 Gražuole, baigti negali dainos,
 Kaip medžių šių nurengt negali vėjas;
 Meilužis niekad nebučiuos tavęs,
 Nors tikslas bus čia pat – ir niekad
 Ji neišnyks, jo geismas neatvės,
 Ji liks graži, jis nesiliaus mylėjęs!

III

Laimingos šakos, jūs, kurioms žiedų
 Nereikia mest, pavasariui pamojus!
 Laimingas fleitininke, amžiais tu
 Žvalus naujas melodijas vis groji!
 O meilė laimingesnė dar tačiau!
 Visad karšta ir teikianti palaimą,
 Visad jauna, atodūsių pilna,
 Už aistrą ji šnopuojančią aukščiau,
 Kur persotina, bet neteikia laimės,
 Tik karštinę su džiūstančia burna.

IV

Kas tie, aukoti traukiantys, žyny
 Slaptingas, prie kieno puošnaus altoriaus
 Vedi telyčią mykiančią? Pilni
 Jos šonai dumba nuo vainikų svorio.
 Miestelis koks prie upės arba jūros,
 Maža tvirtovė ant kalvos? Visi
 Paliko žmonės ją šį šventą rytą...
 Visad, miesteli, tavo gatvės niūrios
 Bus tuščios, niekas jau, kodėl esi
 Apleistas toks, negriš bepasakyti.

V

Pavidale iš Atikos šalies
 Su atvaizdais žmonių, dailiųjų fejų,
 Vešlių šakų ir ištryptos žolės;
 Tylioji forma, nušukuok idėjas,
 Kaip amžinybė daro: Apreiškime!
 Kai šitą kartą pasiglemš tamsa,
 Kitų skausmus maldysi nemari,
 Kalbėsi žmogui: „Grožis – tai tiesa,
 Tiesa – tai grožis“, – viskas, ką užgimęs
 Žinai pasauly ir žinot turi.

Odė melancholijai

I

Nebrisk į Letą sunkdamas nuodingą
 Kurpelės vyną iš standžių šaknų;
 Ir šunvyšnių it bučinių nerinki
 Nuo Prozerpinos lūpų raudonų;
 Neverki kukmedžio ant smilgos uogų,
 Neleisk plaštakai sutemų šalies
 Užimti Psichės vietos ir pelėdai
 Tu liūdesių slaptųjų neišduoki;
 Šešėliai du mieguisti susilies
 Ir budrų skausmą paskandins iš lėto.

II

Jei melancholija užplūs staiga
 Lyg debesis, kurs pila gaudų lietu
 Ir kelia žiedus vystančius, lankas
 Balandžio kloja įkapėm gėlėtom;
 Ant ryto rožės liūdesį išliek,
 Vaivorykštės sūraus pakrantės smėlio
 Ar ant žiedų bijūno apvalių;
 O jei pykčiu mieloji užsiplieks,
 Suspausk jos delną, nebijoki šėlo,
 Ir gerki tamsą jos akių gilių.

III

Ji lydi Grožį, kurs nuvysta sparčiai,
 Ir Džiaugsmą, nuolat mojančią „sudie“;
 Ir aitrų Malonumo medų verčia
 Nuodais, vos jo prisilieti, širdie!
 Palaimos rūmuose pati svarbiausia
 Šventovė Melancholijai skirta,
 Išvys ją tas, kurio stangrus liežuvis
 Sutraiškys Džiaugsmo vynuogę; tada

Jo siela liūdesį ragaus ir blausis
Tarp jos trofėjų rūškanų pakliuvus.

Vertė **Kornelijus Platelis**

Versta iš „Keats Poetical Works”, Oxford University Press, New York, 1987.